

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Številka: 322-01/17-1/ EPA 1803-VII
Ljubljana, 22.3. 2017

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (ZKmet-1D) – druga obravnava

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je na 37. seji 21. 3. 2017 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu, ki ga je v zakonodajni postopek vložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Tokratne spremembe zakona se nanašajo na precejšnje število členov; nekatere spremembe so nove po vsebini, nekatere pa so bolj tehnične narave, a še vedno pomembne zaradi izvajanja ukrepov kmetijske politike.

Z novelo zakona se skuša doseči usklajenost z Uredbo 1307/2013/EU, ki kot eno izmed oblik kmeta priznava združenje fizičnih oziroma pravnih oseb, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, ne glede na pravni status, ki jim je dodeljen z nacionalno zakonodajo. Zaradi navedenega novela zakona spreminja status oziroma ureditev skupnega pašnika in planine kot obliki kmetijskega gospodarstva, ki se z novelo nadomestita z agrarnimi in pašnimi skupnostmi.

Urejanje pašnih skupnosti se iz Zakona o kmetijskih zemljiščih prenaša v Zakon o kmetijstvu. Novela prinaša tudi dve praktični rešitvi. Prva je ta, da se prva predelava mleka na planini nad 700 metrov šteje v osnovno dejavnost in se šteje v katastrski dohodek ter je ni potrebno posebej registrirati v posebni registracijski obliki. Druga novost je odstop od zakona, ki ureja dopolnilno delo in sicer, da se v času izvajanja paše (običajno od junija do septembra) šteje, da pastir opravlja dopolnilno delo.

Spreminjajo se določbe o zbirkah podatkov oziroma evidencah, in sicer postaja evidenca subjektov edina evidenca, v kateri se vodijo osebni podatki. V okviru registra kmetijskih gospodarstev se vodi številka kmetijskega gospodarstva (v nadaljnjem besedilu: KMG-MID), ki se že leta uporablja za slednje posameznemu

kmetijskemu gospodarstvu v smislu pravic in obveznosti pri izvajanju različnih ukrepov kmetijske politike. Po veljavni evropski zakonodaji ima lahko vsako kmetijsko gospodarstvo oziroma fizična oseba le eno KMG-MID. Do sedaj je bilo možno imeti več KMG-MID; eno kot kmetijsko gospodarstvo ter še dodatne v okviru prej navedene skupnosti (skupni pašnik/planina). Nacionalni izvedbeni predpisi so že bili v skladu z evropsko zakonodajo, vendar je potrebno prilagoditi tudi temeljni predpis. Namen spreminjanja določb je, da se pravna podlaga ureditve prenese iz podzakonskih aktov na zakonsko raven ter da se prepreči umetno ustvarjanje pogojev za pridobitev podpor iz ukrepov kmetijske politike.

Člane komisije je v razpravi zanimalo, kaj se zgodi s KMG-MID, če nekdo kupi kmetijsko gospodarstvo, ki že ima drugačno številko kot jo ima kupec in kaj se zgodi s številkami v primeru dedovanja. Pojasnjeno je bilo, da se v teh primerih prejšnja številka pripoji k številki kupca oziroma dediča in preneha obstajati. Prav tako ne morejo imeti več KMG-MID osebe, ki živijo na kmetiji kot skupnosti družinskih članov. Več številok bi lahko imeli le v primeru, da stanujejo na istem naslovu, a gre za dve ločeni skupnosti in dve ločeni stanovanjski enoti, kar izhaja tudi iz drugih javnih evidenc.

V razpravi je bilo izpostavljeno, da bi register plačilnih pravic moral dovoljevati prost vpogled v seznam prostih pravic in vsebovati kontakte upravičencev, ki jih niso uporabili, da bi interesent lahko z njimi vzpostavil stik. Razloženo je bilo, da so spremembe glede registra potrebne zaradi prilagoditve evropskim predpisom ter dejstvu, da se v dveh letih neaktivirane pravice vrnejo v državno rezervo. Podatki o upravičencih in vrsti pravic bodo za uporabnike javni, podatek o neaktiviranih pravicah pa še ne pomenijo, da jih upravičenec naslednje leto ne bo uveljavljal.

Z novim poglavjem o informiranju javnosti se vzpostavlja pravna podlaga za informiranje javnosti o kmetijski politiki in o kmetijskih proizvodih.

V razpravi je člane komisije zanimalo, ali do sedaj ministrstvo, pristojno za kmetijstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) ni imelo pravne podlage za informiranje javnosti, kako in iz katerih finančnih postavk so bila porabljena sredstva do sedaj ter ali so izmerili učinke dosedanjih kampanj.

Področje promocije na področju kmetijstva ureja Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov, ki predvideva finančno sodelovanje ministrstva ter primarnega sektorja in sektorja predelave, ki sodelujeta s prispevki (načeloma kolikor prispevkov zbere sektor, toliko doda še ministrstvo). Novela zakona o kmetijstvu pa predvideva financiranje le iz proračuna ministrstva.

V zadnjih 3 letih je ministrstvo porabilo 500.000 EUR iz proračuna ministrstva za različne promocije (npr. sveže jabolko, uživajmo lokalno hrano, ...). Promocija je bila potrebna zaradi embarga na ruskem trgu, saj se je posledično na našem trgu pojavilo precej cenene hrane. Promocija osveščanja prebivalcev Slovenije se je izvajala zaradi pozivov slovenskih pridelovalcev in proizvajalcev ter je pripomogla k njihovemu ohranjanju na trgu kljub višjim cenam. Sredstva je namenilo le ministrstvo, saj implementacija Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov še ni bila zaključena. Sredstva, ki jih bo ministrstvo namenilo v skladu z določbami novele, bodo izključno za namene sodelovanja na različnih sejmih in za projekt Tradicionalni slovenski zajtrk. Za slednjega je do sedaj Vlada Republike Slovenije sredstva namenila z odredbo, sedaj pa se pravna podlaga za financiranje ureja z zakonom. Po sprejetju novele bo navedeni projekt deležen tudi sredstev za subvencioniranje nabave hrane.

Vsi vpleteni potrjujejo da ima projekt Tradicionalni slovenski zajtrk zelo pozitivne multiplikativne učinke, ne samo za proizvajalce, temveč tudi z vidika izobraževanja, saj šole in vrtci ta dan, oziroma nekateri celo teden, namenijo izobraževanju o okolju in kakovosti lokalne hrane.

Ministrstvo učinke promocije meri in meni, da so rezultati pozitivni, kar potrjujejo tudi dobavitelji, saj zadržujejo in krepijo tržni delež slovenskih prehranskih proizvodov na trgu. Vendar pa prihaja do razlike med percepcijo potrošnika in podatki trgovin. Potrošniki v anketah govorijo, da kupujejo pretežni del slovenskih proizvodov, pri čemer pa podatki trgovcev tega ne odražajo.

Pomembne novosti s področja varne hrane predstavlja inštrument za bolj učinkovito preganjanje kršitev v spletni trgovini, ko gre za zavajanje glede porekla, kakovosti, itd.. Pri oglaševanju preko spleta so imele slovenske inštitucije precej zvezane roke, saj pogosto ta podjetja niso imela sedeža pri nas temveč v tretjih državah. Za take primer se odločba kršitelju izda najprej po klasični pošti preko veleposlaništva, če pa to ni možno oziroma neuspešno, pa se objavi na spletnem portalu in se šteje, da je s tem bila vročena.

V zvezi s preganjanjem kršiteljev na samem kraju se z novelo uvaja možnost izdaje ustne odločbe inšpekcije prodajalcem, ki morajo produkt takoj umaknit iz prodaje, naknadno pa inšpektor v pisarni izda odločbo

V okviru razprave so člani komisije poudarili, da se preveč izpostavlja goljufive pridelovalce in prodajalce. Menijo, da je velika večina pridelovalcev poštenih in dela dobro, da pa je goljufe potrebno preganjati bolj striktno in jim izrekat višje kazni, saj so slednje včasih tako nizke, da jih lažniva prodaja brez težav izniči. Prav tako so izpostavili nujo, da inšpekcije svoje delo opravijo kvalitetno in hitro ter da nadrejeni tako delo podprejo.

Z novelo se uzakonja pravna podlaga za izvajanje finančnih instrumentov, s katerimi se dodeljujejo povratna sredstva. Doslej so bila na programu razvoja podeželja (v nadaljnjem besedilu: PRP) samo nepovratna sredstva, sedaj pa se uvaja finančne inštrumente, se pravi povratna sredstva, ker gre vsa strukturna politika EU v to smer. V tretji spremembi PRP se predvideva, da za nekatere ukrepe ne bi bila na voljo samo povratna sredstva, t.j. samo krediti, saj so za upravičence nepriljubni, temveč da bi se za nekatere ukrepe razpisalo razpise v kombinacijo povratnih in nepovratnih sredstev.

Novost pri reševanju in ocenjevanju vlog pri ukrepih PRP je možnost imenovanja strokovne komisije, na katere mnenje se bo lahko oprla izbirna komisija, ki podeljuje točke na podlagi objektivnih meril za točkovanje vlog. V nekaterih ukrepih je kriterij tudi inovativnost projekta, kar pa se z objektivnimi merili ne da določiti.

Težave pri reševanju vlog so pokazale, da je potrebno posodobiti postopek njihovega reševanja. Pri skoraj vseh razpisih je potrebno preiti na zaprte javne razpise; to pomeni, da je razpis odprt določen čas, v katerem se zberejo vse vloge, ki se jih oceni, točkuje in ko so rešene vse, se izda odločba. V praksi se je pokazalo, da se lahko nekatere vloge razčiščujejo precej dolgo, preden ni odločeno o vseh, pa odločbe ni možno izdati. Novela zakona predvideva institut ločene obravnave vloge na javnih razpisih, pri katerih je podan sum nepravilnosti v skladu s predpisi, ki urejajo zaščito finančnih interesov Unije, kar bi moralo skrajšat čas obdelave vlog. To pomeni, da se nepopolne ali nepravilne vloge šteje kot za odobrene, odločbe se izda

za vse pravilne vloge, o nepravilnih vlogah pa se odloči naknadno, ko se razreši sum o nepravilnosti. Nove finančne in horizontalne določbe EU namreč zahtevajo, da se pri vseh vlogah preverja elemente goljufivost in umetnega ustvarjanja pogojev.

Poleg zaprtih razpisov se z novelo uvaja nova oblika razpisa, to je delno odprti javni razpis, ki se ga bo posluževalo v primerih, ko je vlog malo in prihajajo v različnih časovnih intervalih.

V razpravi je komisija poudarila, da so čisti odprti razpisni nepošteni in predstavljajo odlično izhodišče za korupcijo in trgovanje z notranjimi informacijami. Pojasnjeno je bilo, da odprtih razpisov po načelu kdor se prvi prijavi, dobi, ne bo več.

Zakon o upravnem postopku ne predvideva izrednih pravnih sredstev pri izdajanju odločb v okviru ukrepov. Zato se z novelo ureja možnost odprava odločbe prve stopnje in obnova postopka v primeri, ko organ izve za nova dejstva, ki mu niso bila znana v prvem postopku odločanja.

Zakon je že do sedaj določal, da se v shemo izbrane kakovosti uvrsti pridelke in izdelke, ki so višje kakovosti oziroma boljših lastnosti oziroma boljšega porekla. Predpisi EU, ki urejajo poreklo, so drugačni kot slovenski, zato se uvaja tudi prilagoditveno obdobje. Kot primer je bilo predstavljeno področje govedoreje. Evropski predpisi namreč določajo, da mora žival biti rojena, rejena in zaklana v isti državi, da ima poreklo te države. V Sloveniji se v govedoreji v manjšem deležu teleta nabavljajo v drugih državah, zato se z zakonom uvaja prehodno obdobje, ko se za poreklo konkretnega proizvoda štejejo pogoji, povezani s časom reje.

Poleg že uveljavljenega certificiranja hrane z značko izbrana kakovost, se sedaj certifikat lahko podeli tudi trgovcu. V kolikor gre za prodajo že zapakirane hrane, slednjo s certifikatom označi proizvajalec. Težave pa se pojavijo pri mesu in sadju, ki v trgovini prihaja nepakirano. Tako hrano certificira trgovec, v skladu z novelo pa bodo imeli certifikatni organi možnost preverjati tudi trgovca.

Z novelo se v zakonu ureja področje doniranja hrane. V Sloveniji se veliko hrane, ki je še uporabna, zavrže, saj je to za lastnika lažje. V primeru podarjene hrane, mora darovalec vseeno plačati davek na dodano vrednost, kar zanj pomeni strošek, katerega pa nima v primeru, da ostanek hrane vrže v smeti. Namen določb je, da se še uporabna in varna hrana ne zavrže, temveč se jo podari. Predlog zakona zato definira kaj je donirana hrana, kdo je lahko donator oziroma prejemnik in kdaj je hrana še vedno varna. Smernice, kako ravnati s hrano, da ostane varna, je pripravila Veterinarska fakulteta.

Predlog zakona določa, da ministrstvo sofinancira nabavo hladilnikov in naprav za vzdrževanje toplote, zato so člani komisije prosili za pojasnila, zakaj teh sredstev ne zagotovi ministrstvo, pristojno za socialo. Pojasnjeno je bilo, da ministrstvo vodi projekt za manj zavržene hrane, ki pa se ne nanaša le na končne produkte, temveč se začne že na njivi. Denarna sredstva bodo namenjena regijskim centrom, kjer se bo ta hrana zbirala, in gre za enkratna sredstva, s čimer bo ministrstvo prispevalo k opremljenosti, katero zahteva. Prostore bodo zagotovile občine, drugi pa hrano in prevozna sredstva.

V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da javni zavodi (vrtci, šole, domovi za ostarele, ...) ne mečejo stran veliko hrane, saj se v teh institucijah da lažje izračunati, koliko hrane se rabi. Večje težave imajo trgovine in restavracije, ki zagotavljajo hrano na jedilnih listih oziroma do konca obratovalnega časa, pa je pogosto ne prodajo pravočasno.

Zakon o kmetijstvu je bil večkrat, nazadnje leta 2015, noveliran zaradi podaljšanja prehodnega obdobja za nadaljevanje izvajanja javnih služb, s tokratno novelo pa predlagatelj želi področje trajno urediti.

Javne službe na področju kmetijstva izvajajo različni izvajalci. Generalna ureditev za gospodarske javne službe na področju kmetijstva določa, da se izvajalca izbere na javnem razpisu. Za odstop od generalnega pravila, da izbor izvajalca na razpisu ni potreben v primeru javne službe kmetijskega svetovanja, ki jo opravlja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: KGZS) z javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je, ter za opravljanje javnih služb, za katere so že ustanovljeni javni zavodi, se je predlagatelj odločil, saj se mu zdi pravilno, da nekatere javne službe opravljajo tisti zavodi, ki so bili s tem namenom ustanovljeni, in da se javne uprave ne obremenjuje s periodično izbiro izvajalca.

Z novelo zakona bo ministrstvo dobilo tudi več pristojnosti pri izvajanju strokovnega nadzora nad izvajanjem javnih služb, nad izvajanjem programa ter nad porabo javnih sredstev.

Predstavniki KGZS je v razpravi povedal, da so predlagane spremembe za zbornico sprejemljive in jih podpira. Zmanjšanje finančnih sredstev bo zahtevalo tudi nekaj prilagajanja, vendar pa bo s sprejetjem zakona marsikatera nejasnost rešena.

V razpravi je bilo še pojasnjeno, da se količina nižinskih kmetijskih zemljišč ne zmanjšuje v procentu, kot je predstavljeno v javnosti, se pa zmanjšuje število kmetijskih gospodarstev, saj lastniki manjših kmetij le te prodajajo lastnikom večjih.

Člani so ministrstvo pozvali, naj predlog zakona predstavi zainteresirani javnosti po zgledu Predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik Komisije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Cvetko Zupančič.

Predsednik
Cvetko Zupančič, l.r.